



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 sierpnia 2020 r.

Pozycja 245

POSTANOWIENIE

z dnia 23 października 2019 r.

Sygn. akt Ts 10/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 425 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555, ze zm.) w zakresie, „w jakim uznaje on iż orzeczeniem sądu I instancji jest postanowienie oskarżyciela publicznego”,
 - 2) art. 426 § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, „w jakim sąd rozpoznający po raz pierwszy środek odwoławczy od orzeczenia oskarżyciela publicznego jest sądem odwoławczym II instancji”,
- z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 oraz art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 stycznia 2019 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego:

1. Postanowieniem z 20 maja 2015 r. (sygn. akt [...]) funkcjonariusz Komisariatu Policji VIII w K. – na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: k.p.k.) – umorzył śledztwo, wszczęte z wniosku skarżącego, w sprawie przekroczenia uprawnień przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. przy prowadzeniu postępowania egzekucyjnego przeciwko skarżącemu i działania na jego szkodę, tj. o czyn z art. 231 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm.; dalej: k.k.).

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie, które zostało oddalone przez Sąd Rejonowy w K. (dalej: Sąd Rejonowy) postanowieniem z 26 października 2016 r. (sygn. akt [...]) na podstawie art. 437 § 1 oraz art. 465 § 1 i 2 k.p.k.

Postanowienie Sądu Rejonowego zostało zaskarżone przez skarżącego zażaleniem, złożonym na zasadzie art. 459 k.p.k.

Pismem z 19 grudnia 2016 r., podpisanym przez sędziego Sądu Rejonowego, skarżący został poinformowany, że na postanowienie z 26 października 2016 r. nie przysługuje środek zaskarżenia na podstawie art. 426 § 1 k.p.k., gdyż jest ono traktowane jako orzeczenie sądu odwoławczego.

W odpowiedzi na powyższe pismo skarżący – 5 stycznia 2017 r. – wniósł o formalne rozpoznanie jego zażalenia „celem wyczerpania drogi międzyinstancyjnej przed ewentualnym złożeniem skargi konstytucyjnej”.

Pismem z 9 lutego 2017 r., podpisanym przez protokolanta sądowego, skarżący został poinformowany o pozostawieniu jego wniosku w aktach sprawy bez nadawania mu dalszego biegu. W związku z tym 22 marca 2017 r. skarżący – na podstawie art. 2 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.; dalej: ustawa skargowa) – wniósł skargę „na nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu”, w której domagał się zasądzenia na jego rzecz odszkodowania oraz zobowiązania Sądu Rejonowego do niezwłocznego przekazania zażalenia na postanowienie z 23 października 2016 r. do sądu drugiej instancji.

Postanowieniem z 28 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. Wydział IV Karny Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) – na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej – pozostawił skargę bez rozpoznania.

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia.

Sąd Okręgowy pismem z 26 listopada 2018 r. poinformował skarżącego o dołączeniu jego zażalenia do akt sprawy bez nadania mu dalszego biegu, wskazując, że zaskarżone postanowienie jest orzeczeniem niezaskarżalnym.

Pismem z 13 grudnia 2018 r. (data prezentaty sądu) skarżący zwrócił się do Sądu Okręgowego o „rozpoznani[e] zażalenia lub wydania jakiegokolwiek formalnego orzeczenia lub zarządzenia o odmowie nadania mu biegu (...)”.

Sąd Okręgowy pismem z 19 grudnia 2018 r. poinformował skarżącego o dołączeniu powyższego pisma do akt sprawy bez nadania mu dalszego biegu, wskazując na brak podstaw do wydania „jakiegokolwiek formalnego orzeczenia”.

2. Postanowieniem z 11 kwietnia 2016 r. (sygn. akt [...]) funkcjonariusz Komisariatu Policji VIII w K. – na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. – umorzył śledztwo, wszczęte z wniosku skarżącego, w sprawie przekroczenia 15 grudnia 2015 r. uprawnień przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w związku z egzekucją świadczeń alimentacyjnych na podstawie nieistniejącego, uchylonego tytułu egzekucyjnego z 1 lipca 2013 r., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie. Sąd Rejonowy, postanowieniem z 18 listopada 2016 r. (sygn. akt [...]) na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. utrzymał je w mocy.

Postanowienie Sądu Rejonowego zostało zaskarżone przez skarżącego zażaleniem, złożonym na zasadzie art. 459 k.p.k.

Pismem z 13 stycznia 2017 r., podpisanym przez protokolanta sądowego, skarżący został poinformowany, że na postanowienie z 18 listopada 2016 r. nie przysługuje środek zaskarżenia na zasadzie art. 426 § 1 w związku z art. 465 § 1 i 2 k.p.k.

W odpowiedzi na powyższe pismo skarżący 5 lutego 2017 r. wniósł o formalne rozpoznanie jego zażalenia „celem wyczerpania drogi międzyinstancyjnej przed ewentualnym złożeniem skargi konstytucyjnej”. Wniosek ten nie wywołał żadnej reakcji procesowej Sądu. W związku z tym 24 kwietnia 2017 r. skarżący – na podstawie art. 2 ust. 1 w związku z art. 3 ust. 4 ustawy skargowej – wniósł skargę „na nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu”, w której domagał się zasądzenia na jego rzecz odszkodowania oraz zobowiązania sądu rejonowego do niezwłocznego przekazania zażalenia na postanowienie z 18 listopada 2016 r. do sądu drugiej instancji.

Postanowieniem z 2 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy – na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy skargowej – pozostawił skargę skarżącego bez rozpoznania.

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia.

Sąd Okręgowy pismem z 26 listopada 2018 r. poinformował skarżącego o dołączeniu jego zażalenia do akt sprawy bez nadania mu dalszego biegu, wskazując, że zaskarżone postanowienie jest orzeczeniem niezaskarżalnym.

Pismem z 13 grudnia 2018 r. (data prezentaty sądu) skarżący zwrócił się do Sądu Okręgowego o „rozpoznani[e] zażalenia lub wydania jakiegokolwiek formalnego orzeczenia lub zarządzenia o odmowie nadania mu biegu (...)”

Sąd Okręgowy pismem z 19 grudnia 2018 r. poinformował skarżącego o dołączeniu powyższego pisma skarżącego do akt sprawy, bez nadania mu dalszego biegu, wskazując na brak podstaw do wydania „jakiegokolwiek formalnego orzeczenia”.

3. Zdaniem skarżącego zakwestionowane w skardze przepisy naruszają konstytucyjną gwarancję dwuinstancyjności postępowania. Sąd rozpatrujący zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego traktowany jest jako sąd drugiej instancji, mimo że organ prowadzący postępowanie przygotowawcze nie ma atrybutów niezawisłego sądu ani nie jest sądem w rozumieniu Konstytucji. Dlatego też wyłączenie nadzoru judykacyjnego sądu instancyjnie wyższego nad sądem rozpatrującym zażalenie w przedmiocie umorzenia postępowania jest sprzeczne z powołanymi w skardze wzorcami konstytucyjnymi.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna.

2. W myśl art. 425 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: k.p.k.) od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy. Natomiast zgodnie z art. 426 § 1 k.p.k. od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

3. Postanowieniem z: 28 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) oraz z 2 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. – na podstawie art. 430 § 1 w związku z art. 429 § 2

k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 75, ze zm.) – pozostawił bez rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania.

W niniejszej sprawie jako, orzeczenia uprawniające do wniesienia skargi konstytucyjnej, skarżący wskazał dwa pisma Sądu Okręgowego w K. z 19 grudnia 2018 r. (sygn. akt [...] oraz [...]) informujące go o dołączeniu jego pism do akt poszczególnych spraw, bez nadawania im dalszego biegu. W pismach tych skarżący domagał się rozpoznania wniesionych wcześniej i pozostawionych już w aktach sprawy zażaleń na postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 28 czerwca 2017 r. (sygn. akt [...]) oraz z 2 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]).

Trybunał stwierdza, że zakwestionowane przepisy nie były podstawą wskazanych przez skarżącego orzeczeń.

Przedmiotem orzekania przez sąd w powyższych sprawach było uznanie bezprzedmiotowości skargi na przewlekłość postępowania, a nie rozstrzyganie o odmowie przyjęcia środka zaskarżenia na postanowienie wydane w następstwie zażalenia na umorzenie przez organ postępowania przygotowawczego.

Okoliczność ta jest podstawą odmowy nadania skardze dalszego biegu (art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 ust. 1 pkt. 1 u.o.t.p. TK).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.